

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ”

СИСТЕМА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ, ПОДДЪРЖАНЕ И РАЗВИВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ОБУЧЕНИЕТО И НА ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ ПРОДУКТ

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Приемането на Системата за осигуряване, поддържане и развиване на качеството на обучението и на образователния продукт е *стратегическо решение на Академичния съвет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски”*, с което се регламентират:

- органите и техните правомощия за реализиране на Системата;
- индикаторите (в т.ч. критериите) за оценяване качеството на обучението и образователния продукт;
- стандартите за оценка на качеството;
- процедурите за оценка на качеството;
- правилата за функциониране на системата.

С приемането ѝ *Пловдивският университет „Паисий Хилендарски”*:

- гарантира постоянното подобряване качеството на обучението и образователния продукт, предлаган във всички образователни степени и всички форми на обучение, в съответствие със законовите разпоредби и изискванията на потребителите - студенти, докторанти, както и на работодателите и партньорите в условията на променящите се потребности на глобализацията се национален и европейски пазар на труда;
- осигурява прозрачност на дейността си и възможност за обективна оценка на качеството на обучението и образователния продукт, както за своите студенти и докторанти, така и за обществеността, партньорите и националните и международни институции;
- изгражда система за контрол и оценка, която стимулира преподавателите и структурите към съзнателно, постоянно развитие и отговорност за качеството на обучението и образователния продукт;
- създава, поддържа и обработва база от обективни данни, които да служат за ефективното управление и постоянното повишаване на качеството на образователния продукт от оторизираните органи.

Качество на обучението и на образователния продукт за академичната общност в Университета означава:

- съответствие между обявените мисия и образователни цели на Университета, публикуваните в квалификационните характеристики умения и компетенции по всяка от неговите програми - бакалавърски, магистърски, докторантски, от една страна, и реалното им постигане, от друга;
- непрекъснато развитие и стремеж да бъде най-добрият по отношение на мисията, целите, задачите и ценностите си;
- баланс между чисто академичното качество и пазарното качество. Пловдивският университет предлага обучение, което съответства на съвременните постижения в науката и се признава от съответните академични общности, но заедно с това предлага продукт, който е търсен на пазара, съответства на настоящите и бъдещите нужди на студентите и работодателите. Балансът е между потребността на личността за собствено развитие и социално-икономическа реализация на

нейните възможности и нуждите на обществото от образовани, отговорни и критични граждани, от професионалисти с определени знания, умения, компетенции.

Системата за осигуряване, поддържане и развиване на качеството на обучението и на образователния продукт има *два основни акцента*:

- *вътрешноинституционална самооценка* на състоянието и тенденциите във факторите за осигуряване, поддържане и развиване на качеството на обучението и на резултатите от него;
- *външна оценка* на качеството на образователния продукт - оценка на потребителите - студенти и работодатели.

За реализиране на тази система Академичният съвет на Пловдивския университет "Паисий Хилендарски" реши да се изгради Система за осигуряване, поддържане и развиване качеството на обучението и образователния продукт.

СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО

ОРГАНИ:

- За осъществяване на дейностите по самооценяване и оценяване на качеството на обучението и образователния продукт се изгражда (формира) *Съвет по качеството*, който:
  - изработва и предлага на Академичния съвет за приемане необходимите документи за функциониране на системата за качество;
  - осъществява методическото ръководство;
  - контролира и оценява дейността на постоянните факултетни комисии по качеството;
  - предлага мерки за подобряване и развитие на Системата и образователния продукт.
- В състава на *Съвета по качеството* се включват:
  - зам.-ректор, председател на Съвета по качеството;
  - представители на факултетите (зам.-декани) и на други университетски звена.
- **Към Съвета по качеството се създава постоянен орган – Лаборатория по качеството, която:**
  - в *Съвета по качеството* се назначава */аташира/ специалист по системата за поддържане на качеството, който координира постоянното събиране на данни за качеството и ги анализира и предоставя на Съвета по качеството;*
  - *Съветът по качеството формира структура /лаборатория/, която се занимава с измерване на резултатите от обучението на различни етапи, измерване на добавената стойност, както и с оценяване на преподаването.*
  - *специалистът /структурата/ организира и провежда проучвания сред студентите, преподавателите, университетската общност.*
  - *специалистът /структурата/ организира и провежда редовни анкетни проучвания сред завършилите възпитаници на Университета.*

ОТГОВОРНОСТИ:

- **Всеки преподавател** в Пловдивския университет е лично отговорен за качеството на обучението по съответната учебна дисциплина в програмата, в която е включен. Това се постига чрез системата на самооценяване, атестиране и стимулиране на всеки, който допринася за високото качество.

- **Катедрените съвети** отговарят за качеството на предлаганите от тях учебни планове и учебни програми по съответните специалности в професионалните направления, в които работят, като:
  - *обсъждат* предложението за всяка нова учебна дисциплина или актуализиране на съществуващите, като преподавателят лично я представя и защитава. Съветът трябва да се произнесе дали учебната дисциплина отговаря както на академичните стандарти за съответната област на знанието, така и на университетските вътрешни стандарти като форми за обучение и оценяване;
  - *обсъждат* предложенията за нови програми или актуализиране на съществуващите програми, като задължително изискват външни рецензии. Съветът се произнася както за съответствието на програмата на мисията и образователните цели на Университета и на академичните стандарти за съответната област, така и за методите на обучение;
  - *организират* наблюдение на дейността и ефекта от нея чрез самонаблюдение или взаимно посещение от страна на преподавателите, чрез методи на качествен и количествен анализ, чрез формиране на изпитни комисии с участието на външни преподаватели.
  - *провеждат* семинари за обсъждане на методите на обучение, за обсъждане на добрата практика и нейното разпространение.

- **Факултетните съвети** отговарят за качеството на обучението в съответните професионални направления:
  - *приемат* всяка нова образователна програма /бакалавърска, магистърска/, както и измененията в съществуващите програми, като изискват и външни за Пловдивския университет рецензенти. Те се грижат за спазване на държавните изисквания и стандартите за програми от съответната степен на обучение /бакалавърска, магистърска, докторска/ или за съответната форма на обучение /редовна, задочна или дистанционна/;
  - *формират* своя постоянна комисия за качеството, която периодично *атестира* състоянието на всички програми във факултета и докладва проблемите и положителния опит на Факултетния съвет.

- **Академичният съвет:**
  - избира свой постоянен Съвет за качеството, който периодично преглежда състоянието на всички *факултети* в Пловдивския университет и докладва проблемите и положителния опит;
  - приема докладите на постоянните комисии;
  - приема необходимите документи за реализиране Системата за качество;
  - взема необходимите решения за развитие на качеството на обучение и образователния продукт.
  - Съветът по качеството се оглавява от зам.-ректор.

- **Други звена**, които са въввлечени в събирането на данни за качеството на обучението в Пловдивския университет, са:
  - отдел „Учебен“ предоставя данни за успеха на студентите, за редовността на провеждането на занятията и други академични прояви;
  - отдел “Личен състав” предоставя данни за академичния състав на Пловдивския университет;
  - библиотека;
  - лаборатории.

ПРОЦЕСИ /фактори, които ще се наблюдават, самооценяват и оценяват/:

За осигуряване, поддържане и развиване на качеството на обучението и на образователния продукт се самооценяват и оценяват:

БЛОК А. Образователната дейност

- Съответствието на структурата и съдържанието на учебните планове и учебните програми на обявените квалификационни характеристики на специалностите и сферата на приложение на придобитите професионални знания, умения и компетенции.
- Методите на преподаване и методите за оценка на постиженията на обучаваните.
- Подготовката на квалификацията на преподавателите и начина, по който те реализират статуса си на обучаващи.

БЛОК Б. Изследователската дейност

- Научноизследователската и консултантска дейност на преподавателите и участието на студентите и докторантите в разработването на научноизследователски и приложни проекти.

БЛОК В. Управлението

- Организацията и управлението на учебния процес.
- Материалната среда за осъществяване на обучението.

БЛОК Г. Резултати

- Придобитите професионални знания, умения и компетенции:
  - реализацията на завършилите образователните програми на Пловдивския университет "Паисий Хилендарски"

ИНДИКАТОРИ И КРИТЕРИИ ЗА КАЧЕСТВО

БЛОК А. Образователна дейност

- За структурата и съдържанието на учебните планове и учебните програми:
  - съответствие с обявена квалификационна характеристика;
  - учебни дисциплини - общ брой;
  - съотношение между задължителни, избираеми и факултативни учебни дисциплини;
  - структура на задължителните учебни дисциплини: задължителни фундаментални /широкопрофилни/ - задължителни професионални;
  - избираемост - колко избират от колко предложени учебни дисциплини;
  - процент на обновяване на учебния план за атестирания период;
  - съответствие между учебен план и учебни програми / процент на покритие на учебните дисциплини в учебните планове с учебни програми/;
  - съотношение между теоретични знания и практически умения, предвидени в учебната програма;
  - адекватност и актуалност на ползваната и посочената в учебната програма литература.
- Методите на преподаване и методите за оценка на постиженията на обучаваните:
  - съотношение между лекции и активни методи;
  - съотношение между аудиторна и извънаудиторна заетост;
  - съотношение между изпити и текущи оценки;

- съотношение между писмени и устни изпити;
  - процент на тестовото изпитване;
  - форми на самостоятелна работа;
  - методи за контрол върху изпълнението на заданията за самостоятелна работа;
  - структура на оценката, как се формира от работата през семестъра, брой и относителна тежест на елементите за формиране на оценките или показани резултати на изпита.
- *За подготовката и квалификацията на преподавателите:*
    - общ брой на преподавателите;
    - квалификационна структура - по научни звания, по научни степени, без научни степени;
    - придобити научни звания през атестирания период;
    - придобити научни степени през атестирания период;
    - съотношение между хабилитирани и нехабилитирани преподаватели;
    - съотношение между преподаватели с научна степен и преподаватели без научна степен;
    - брой докторанти;
    - съотношение между броя на защитилите докторанти през атестирания период и общия брой докторанти;
    - брой студенти на един преподавател, изчислени на база преподаватели на пълен щат; разпределение на преподавателите по групи: професори, доценти, нехабилитирани; щатни, на половин щат, хонорувани; по възрастови групи през 5 години;
    - мобилност на преподавателите - процент на преподавателите, посетили друг университет у нас и в чужбина за 1 година; процент на преподавателите, участвали в международни програмни комитети и редколегии.

БЛОК Б. Изследователска дейност

- *За научноизследователската дейност на преподавателите, студентите и докторантите:*
  - общ брой на проектите, по които се работи;
  - с участие на студенти;
  - с участие на докторанти;
  - с участие на студенти и докторанти;
  - с външен партньор.

публикации в т.ч.

- монографии;
- учебници и учебни материали;
- студии и статии;
- доклади.

в т.ч. на преподаватели

- на докторанти;
- с участие на докторанти;
- с участие на студенти;
- среден брой публикации за една година – на публикациите в чужбина.

БЛОК В. Управление

- *За организацията и управлението на учебния процес:*
  - учебна документация: квалификационни характеристики, учебен план, учебни програми, разписания;
  - протоколи, главни книги;
  - контрол върху аудиторната заетост на студентите.

- *За материалната страна на обучението*
  - брой студенти на едно компютърно място на свободен достъп;
  - брой студенти на едно компютърно място за упражнения;
  - брой студенти на едно място в читалнята на библиотеката;
  - брой томове на един студент в библиотеката;
  - общ брой на книгите и списанията в библиотеката;
  - процент на книгите и списанията, публикувани в последните 5 години;
  - процент на книгите и списанията на чужди езици в библиотеката.

Системата за осигуряване, поддържане и развиване на качеството на обучението и на образователния продукт в Пловдивския университет включва самооценка и оценка на :

- входа;
- процеса на обучение;
- изхода.

ИНДИКАТОРИ ЗА ВХОДА:

- Брой кандидат-студенти за едно място /за всяка програма/;
- среден успех от приемните изпити /за всяка програма/;
- най-нисък бал, постигнат при класирането /за всяка програма/.

ИНДИКАТОРИ ЗА ПРОЦЕСА НА ОБУЧЕНИЕ:

- средна седмична аудиторна натовареност на студентите /по програми/;
- средна седмична /семестриална/ извънаудиторна натовареност на студентите /по програми/;
- процент неосъществени учебни занятия;
- процент посещаемост на лекции;
- процент посещаемост на упражнения и семинари;
- процент удовлетвореност от съдържанието на учебния процес;
- процент удовлетвореност от организацията на учебния процес;
- процент удовлетвореност от условията за работа.

ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗХОДА:

- среден успех от изпитите през целия период на обучение /по програми/;
- среден успех от държавни изпити;
- процент отпадащи студенти;
- процент семестриално завършили, но недипломирани студенти;
- процент на работещите възпитаници на Пловдивския университет по завършената специалност;
- резултати от стандартизирани тестове при завършване – измерване на придобити компетенции;
- мнения и оценки на работодатели за завършилите Пловдивския университет студенти /силни и слаби страни/.

ПРОЦЕДУРИ ЗА САМООЦЕНКА:

Самооценката и оценката на качеството на обучението и на образователния продукт изисква преглед на начина, по който се осъществява:

БЛОК А. Образователната дейност

- организацията за разработване на учебната документация: квалификационни характеристики, учебни планове, учебни програми, разписания;
- съответствието между мисията и образователните цели на Университета, факултетите, програмите /бакалавърски, магистърски, редовни, задочни, дистанционни/ и учебната документация;
- обновяването на учебната документация с отчитане на мненията на студентите и работодателите;
- период за самооценяване и оценяване на 2 г.

Механизми:

- рецензиране с един вътрешен рецензент и един външен рецензент /с карта за експертна оценка/;
- методите на преподаване и методите на проверка на постиженията на студентите;
- подготовката и квалификацията на преподавателите;
- професионалните, педагогическите и комуникативните компетенции на преподавателите.

Период на оценяване: в края на обучението по всяка учебна дисциплина.

Механизъм на оценяване: проучване на студентски мнения, резултати от атестации.

БЛОК Б. Изследователската дейност

- организация на изследователската дейност в Университета и по факултети;
- осигуряване участието на преподаватели в изследователски проекти;
- организация, провеждане и участие в научни форуми;
- публикации на преподавателите;
- включване на студенти и докторанти в изследователски проекти;
- включване /участие/ на студенти и докторанти в научни публикации;
- използване на резултатите от научните изследвания в процеса на обучение;
- консултантска дейност /научноприложна дейност/.

Период на самооценяване и оценяване: на всеки 2 години.

Механизъм:

- анализ и оценка на научните постижения;
- резултати от проучване на студентски мнения.

БЛОК В. Управление

- функциониране на структурата на Университета и на факултетите;
- координацията на действията между различните университетски структури;
- системата за поддържане и развиване на професионалната квалификация и академичната кариера на преподавателите;
- осигуряване вътрешноинституционална и междуинституционална мобилност на преподавателите;
- осигуряване на приемственост на преподавателския състав;
- осигуряване на организацията на учебните занятия и изпитите;
- осигуряване на условия за провеждане на обучението /материална база, информационна база/;
- разширяване на сътрудничеството с висши училища и други организации от страната и в чужбина.

Период на самооценяване и оценяване: на всеки 2 години.

Механизми:

- анализ и оценка на състоянието и проблемите;

- резултати от проучвания на студентски мнения;
- оценка на външна среда.

БЛОК Г. Резултати:

- придобити професионални знания, умения и компетенции /реализация на завършилите студенти/.
- професионална реализация;
- социална реализация.

Стандарти:

- Стандартите за качество на обучението и на образователния продукт на Пловдивския университет се задават на:
  - равнището на квалификационните характеристики – знания, умения, компетенции за всяка образователна програма;
  - равнището на учебните програми за всяка включена в учебния план учебна дисциплина.

Инструментариум:

- Данни, необходими за самооценка и оценка на качеството на обучението и на образователния продукт, се регистрират с помощта на:
  - карта за експертна оценка на учебната документация /квалификационни характеристики, учебен план, учебна документация, разписания/;
  - анкети за оценка на обучението по учебните дисциплини;
  - ежегодни анкети за оценка на цялостната организация и управление на учебния процес;
  - анализи и оценки на научноизследователската дейност и публикационната дейност;
  - информации на катедри, факултети, отдели в Университета.

Март 2005 г.
Пловдив

Окончателно приета от АС
с протокол № 17 / 24.10.2005 г.